

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

Before ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ, ਜੇ.

ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਰੈਵੇਨਿਊ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ

ਹੋਰ,—ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1963 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 153.

ਪੰਜਾਬ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ (1953 ਦਾ X)— ਧਾਰਾ 5 ਅਤੇ 18—ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਰਾਖਵੇਂ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਛੱਡਣਾ—ਕੀ ਸਾਰੀ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਦਾ ਹੈ।

-ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ, 1953 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਰਕਬੇ ਦਾ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਖੇਤਰ ਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਜਾਂ ਨੁਕਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਐਕਟ ਉਸਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਚਨਚੇਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਆਪਣਾ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਖੇਤਰ ਵੀ ਗੁਆ ਦੇਵੇ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਰਾਖਵੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੂਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ

ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜੇ ਉਸਨੇ 27 ਅਕਤੂਬਰ, 1961, 31 ਜਨਵਰੀ, 1962, 18 ਅਕਤੂਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ

-2-

ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਤੇ 29 ਦਸੰਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ, ਅਤੇ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 4 ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਜੇ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਚ.ਐਲ.

ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਕੇ.ਐਲ. ਸਚਦੇਵਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਆਰਡਰ

ਪੰਡਿਤ, ਜੇ.—ਇਹ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ 29 ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ। 1962, ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮਾਲ, ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 12 ਅਕਤੂਬਰ, 1953 ਨੂੰ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰ. 1, ਜੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ, 1953 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।) ਪਿੰਡ ਆਲਮਸ਼ਾਹ, ਜਿਲਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ। 8 ਜੂਨ, 1961 ਨੂੰ ਮਹਲਾ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਕਿਰਾਏਦਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ 2 ਤੋਂ 4, ਨੇ ਉਕਤ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ 12 ਏਕੜ ਅਤੇ 7 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਪਹਿਲਾ ਦਰਜਾ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ; 27 ਅਕਤੂਬਰ, 1961 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 7,505.37 ਪੈਸੇ ਦਸ ਬਰਾਬਰ ਛੇ-ਮਾਸਿਕ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਲੈਕਟਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ 31 ਜਨਵਰੀ, 1962 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵਧੀਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਲੰਧਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ; ਅਤੇ 18 ਅਕਤੂਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅੱਗੇ 29 ਦਸੰਬਰ, 1962 ਦੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ

ਦੁਆਰਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋ ਖਸਰਾ ਨੰ: 594 ਅਤੇ 595, ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਖੁਦ-ਮੁਖਤਿਆਰੀ ਅਧੀਨ ਸਨ, ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ,

-3-

ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਅਵੈਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 28 ਜਨਵਰੀ, 1963 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 594 ਅਤੇ 595 ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਰਾਖਵੀਂ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰੰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰਾਖਵਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਬੀਵੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਖਾਸ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਸਨ, ਤਾਂ ਕੀ ਸਾਰਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਜਾਇਜ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵੀ ਖਰੀਦ ਸਕਣ? ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਕੁਝ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਮੰਨਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨੁਕਸ ਜਾਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ

ਮਾਲਕ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਦੀ ਇੱਕ ਬੇਨਿਯਮੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਐਕਟ ਉਸਨੂੰ

-4-

ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਚਨਚੇਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ ਆਪਣਾ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਖੇਤਰ ਵੀ ਗੁਆ ਦੇਵੇ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਖਵਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੂਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ, ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਸਨ, ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਖੇਤਰ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਧੀਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਫਸਟ ਗ੍ਰੇਡ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ ਵੀ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮਾਲ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਖੋਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19-ਈ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ; ਪਰ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਭਗਤ ਗੋਹਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਇਸ

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1); ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

-5-

ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਵਤਾ ਵਾਲੇ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਖਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Attul Pali

Translator